GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și administrațiunea:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22. „Gazeta“ iese Mercurea, Vinerea și Dumineca.
Prețulŭ abonamentului:
Pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Țerĭ esterne pe șése lunĭ 14 fr., pe anŭ 28 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Sĕ prenumeră:
la poștele c. și r. și pe la dd. corespondențĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 2. Mercurĭ 4 (16) Ianuariu. **1884.**

Nou abonamentŭ la

„Gazeta Transilvaniei.“

Cu 1-a Ianuariu st. v. 1884 se incepe unŭ nou abonamentŭ, la care învitămŭ pe onorații abonațĭ, amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre, rugându-i ca se binevoiéscă a și-lŭ reînoi de cu vreme pentru ca diarulŭ sĕ li se pótă espeda promptŭ și fără întrerupere.

Domnii noui abonațĭ, și cari n'au achitatŭ costulŭ abonamentului sunt rugațĭ a ne trimite banii séu directŭ prin mandatŭ postalŭ, séu prin Domnii, la carĭ au subscrisŭ abonamentulŭ.

Prețulŭ abonamentului, ce se póte tramite mai ușorŭ prin mandate postale, este:

pentru Austro-Ungaria cu posta: pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr., pe șése lunĭ 5 fl.; pe anŭ 10 fl.

pentru România și alte țĕrĭ esterne: pe trei lunĭ 7 francĭ, pe șése lunĭ 14 francĭ, pe anŭ 28 francĭ.

Scrisorile sunt a se adresa **la Redacțiunea „Gazetei Transilvaniei“ în Brașovŭ.**

Brașovŭ 4 Ianuariu st. v.

Domnulŭ ministru-președinte Tisza se credea dictatorŭ. Tótă puterea era concentrată în mânile lui. Maioritatea servilă a adunarei deputațilorŭ 'și sta la disposițiune, ḑi și nópte, și camera magnațilorŭ funcțiuna ca o mașină, aflândŭ tóte bune ce le plămădea guvernulŭ cu partida lui, séu mai bine ḑisŭ votândŭ totdéuna cu precisiune pentru guvernŭ, căcĭ prefecții, carĭ înainte de votare erau citațĭ regulatŭ la Pesta, alcătuiau mai totdéuna maioritatea.

Deodată se schimbă lucrulŭ. Magnații sosiră în numerŭ neașteptatŭ în Decembre anulŭ trecutŭ și declarară resboiŭ maiorității camerei și guvernului, respingêndŭ unŭ proiectŭ de lege, care acestora le zăcea multŭ la inimă pentru că era vorba de a li se face Evreilorŭ o concesiune și Evrei i formézā unŭ contingentŭ fórte însemnatŭ în partida d-lui Tisza.

„Dați-'mĭ unŭ punctŭ tare și ve voiŭ scóte lumea din țîțînĭ“ ḑicea marele Archimede. Contrarii lui Tisza trebue că au căutatŭ multŭ până se găsescă unŭ punctŭ tare de unde se restórne posițiunea șiretului și dibaciului ministru-președinte. Dér se pare, că l'au aflatŭ în cerbicia clerului catolicŭ și a boierilorŭ unguri, carĭ își vedŭ amenințate interessele oligarchiei lorŭ prin esperimentele liberale ale calvinului ministru-președinte așa de multŭ poftitorŭ de putere.

Oposițiunea în contra proiectului de lege privitorŭ la căsătoriile amestecate între creștini și evrei este fără îndoiélă numai unŭ pretecstŭ, căcĭ acéstă lege esistă de multŭ în Austria fără ca sĕ se fi distrusŭ până acum biserica creștină; scopulŭ principalŭ alŭ împotrivirei vlădicilorŭ și magnațilorŭ a trebuitŭ se fiă dér altulŭ și astăḑi nu mai póte fi îndoiélă, că scopulŭ de căpetenia a fostŭ de a se atacă posițiunea cabinetului Tisza și de a'lŭ resturna.

Mai ântâiŭ conflictulŭ cu Croația, după aceea oposițiunea magnațilorŭ ungurĭ — lucrurile mergŭ strună și d-lŭ Tisza a vorbitŭ c'unŭ presĕmțŭ fórte basatŭ, cândŭ a arătatŭ aderențilorŭ sei la anulŭ nou primejdia ce póte veni dela „unŭ alŭ treilea, care voiesce sĕ restórne stările actuale in Ungaria“ și cândŭ le-a spusŭ c'unŭ tonŭ elegicŭ, că e cu putință sĕ se schimbe situația și elŭ sĕ nu mai fiă ministru ear dênșii se încete de a fi maioritate.

Până la votarea de Sâmbătă se mai putea crede, că tótă afacerea cu magnații este puçinŭ seriósă, dela 12 Ianuariu st. n. încóce însĕ este clarŭ și neîndoiosŭ, că asaltulŭ a fostŭ indreptatŭ asupra posițiunei cabinetului Tisza și că s'a declaratŭ resboiŭ chiar sistemului dualistŭ.

Înfaçișarea aristocrațilorŭ supușĭ austriacĭ în camera magnațilorŭ cu scopŭ ca sĕ voteze pe basa unorŭ privilegii vechĭ familiare alăturea cu supușii ungurĭ contra ministeriului Tisza este cea mai viuă dovadă, că ataculŭ este combinatŭ și că reacțiunea se mișcă puternicŭ.

Fatală situație pentru cabinetulŭ Tisza, care s'a susținutŭ și până acum numai în modŭ artificialŭ și care nu posede nici-o simpatiă în țéră, nicĭ la poporulŭ maghiarŭ, cu atâtŭ mai puçinŭ la celelalte popóre. Votulŭ de Sâmbătă prevestesce căderea lui Tisza. In privința acésta oposițiunea maghiară are dreptate. Décă va cădé mai curêndŭ séu la alegerile viitóre dietale nu se póte sci, dér că va cădé e sigurŭ. Marele procesŭ, ce se desfășură în Austria s'a inauguratŭ și în Ungaria în altă formă. Noue trebue se ne pară bine de ori ce schimbare fie câtŭ de radicală, căcĭ ne gândimŭ: Via ce va venĭ, mai rĕu c'acum nu póte fi!

Brașovu 2 (14) Ianuariu.

„Telegraphulŭ“ din Bucurescĭ respunde în numerulŭ seu dela prima Ianuariu la articlulŭ nostru din 25 Decembre st. v. 1883 (nr. 151) cum urméză:

„Cândŭ s'a publicatŭ articolulŭ nostru, care a provocatŭ acéstă furtună, directorulŭ politicŭ alŭ acestuĭ ḑiarŭ nu se afla în Bucurescĭ. La întórcere vĕḑêndŭ cele scrise asupra fraților noștri de peste Carpațĭ, a desaprobatŭ, dovadă este întréga redacțiune. Domnia s'a este de opiniune, că, și décă lucrurile arŭ fi așa precum s'aŭ descrisŭ, totușĭ pe acei carĭ suferŭ nu trebue sĕ-i lovimŭ și sĕ le facemŭ imputărĭ, căcĭ acésta arŭ fi ca și cându amŭ ḑice condamnatului dusŭ la ștréngŭ: îțĭ merițĭ sórtea, fiindŭ-că n'aĭ sciutŭ sĕ te aperĭ.“

„N'amŭ voitŭ însĕ a da desaprobarea în publicŭ, ca sĕ nu se mai revie asupra unei cestiuni într'adevĕrŭ durerόse.“

„Astă-ḑĭ însĕ, vĕḑêndŭ articolele din ambele foi de peste Carpațĭ, suntemŭ dêtori a face declarațiunea acésta spre a risipi ori-ce bănuiélă, mai cu sémă aceea că articolulŭ nostru arŭ fi fostŭ inspiratŭ de guvernulŭ românŭ, cum arŭ avea aerulŭ a-o face „Gazeta Transilvaniei“. Miniștrii din Bucurescĭ neapĕratŭ facŭ politică, se ocupă de interesele României în prima liniă, dér sunt Români și inima lorŭ sângeră cândŭ vĕdŭ pe unŭ frate alŭ lorŭ suferindŭ.“

Cu acésta incidentulŭ, care — asigurămŭ pe confrății noștrĭ din Bucurescĭ — a fostŭ și pentru noi destulŭ de durerosŭ, este incheiatŭ spre mulțumirea nóstră. Observămŭ numai, că banuiéla, cumcă articlulŭ din „Telegraphŭ“ ar fi fostŭ înspiratŭ de guvernulŭ românŭ, n'a fostŭ a nóstră, ci a altora, carĭ ne-au atacatŭ. Declarația „Telegraphului“ sperămŭ, că va serví de lecțiune și confrațilorŭ noștrĭ din Sibiiu, ca sĕ nu se mai grăbéscă așa de iute a reproduce articulĭ, carĭ desaprobă conduita altorŭ confrațĭ.

Magnații contra lui Tisza.

Camera magnațilorŭ ungurescĭ a rĕspinsŭ, precum amŭ anunțatŭ, în 12 Ianuariu de a doua óră proiectulŭ de lege despre căsătoriile amestecate între creștinĭ și între jidovĭ. Acestŭ proiectŭ a fostŭ rĕspinsŭ printr'o maioritate clericală feudală, care mai capĕtă încă unŭ considerabilŭ ajutorŭ dintre boierimea austriacă. Unspreḑece marĭ boierĭ din Austria, între carĭ și principele Adolfŭ Iosifŭ de Schwarzenberg, împreună cu boierii din Croația au pusŭ umerulŭ, ca sĕ rĕstórne proiectulŭ lui Tisza. Acestŭ proiectŭ a fostŭ rĕspinsŭ cu o maioritate de nóuĕ voturĭ. Triumfulŭ l'au repurtatŭ cavalerii austriacĭ, carĭ se numescŭ îndigenațĭ ungurescĭ. De astădată partida clericală ungurésca din camera magnațilorŭ s'a redicatŭ peste tóte considerațiunile naționale și nu s'a sfiitŭ de conflictulŭ cu parlamentulŭ ungurescŭ. Acuma e întrebare, ce consecințe vorŭ urma din starea acésta a lucrurilorŭ pentru ministerulŭ ungurescŭ.

Scirile din Pesta ḑicŭ într'unŭ cuvêntŭ, că acéstă respingere nu va avé nicĭ o consecință. Căderea proiectului în camera boierilorŭ nu-lŭ póte face pe Tisza sĕ se retragă. Unŭ ministru are numai sĕ declare purŭ și simplu, că din rĕspingerea unui proiectŭ nu face cestiune de cabinetŭ și atuncĭ póte aștepta în liniște votarea. Déră guvernele, carĭ în modulŭ acesta caută sĕ încunjure stâncile parlamentare vorŭ fi silite într'o ḑi, ca sĕ priméscă cestiunea de cabinetŭ și décă nu ne înșelămŭ, pe acéstă cărare lunecósă se află Tisza celŭ șiretŭ. Ministerulŭ actualŭ pe lângă tótă rĕspingerea proiectului sĕu se va mai ţiné încă la putere, dér și clericalii și feudalii nu vorŭ durmí, ci se vorŭ pregătí de nóuĕ lupte în contra lui Tisza, a cărui autoritate morală s'a sdruncinatŭ tare prin desastrulŭ ultimŭ. Póte că Tisza cugetă sĕ-șĭ rĕsbune asupra boierănașilorŭ, cândŭ va aduce proiectulŭ de lege pentru reformarea camerei magnațilorŭ, dér tocmai atuncĭ se vorŭ nasce marile conflicte între camera magnațilorŭ și a deputațilorŭ. Décă primescŭ magnații reforma propusă, atuncĭ nu se mai potŭ întêmpla conflicte ca celŭ de astăḑi; ér' décă boierii nu primescŭ reforma, atuncĭ Tisza caută sĕ-șĭ părăséscă postulŭ și sĕ trăiéscă ca simplu deputatŭ în oposițiune. Astăḑi nu putemŭ ḑíce, că ministrulu-președinte va apuca pe calea acésta. Din contra Tisza pare a crede, că maioritatea actuală, care i-a respinsŭ proiectulŭ seu s'a întrunitŭ numai așa pentr'unŭ momentŭ și că érășĭ se va risipí. „N. fr. Presse“ este în privința acésta altfelŭ înformată; ea scrie următórele:

„De cumva ministeriulŭ ungurescŭ are în privința acésta astfelŭ de părere, apoi în curêndŭ sĕ va puté convinge, că este în mare rĕtăcire. O partidă, care nu se sfiesce de a întreprinde unŭ lucru ne mai pomenitŭ în Ungaria, chiamândŭ aliațĭ de dincolo de Laita spre a învinge cu ajutorulŭ lorŭ, are în gândŭ lucrurĭ multŭ mai marĭ, decâtŭ numai respingerea legei pentru căsătoriile amestecate. Aceștĭ boerănași tumultuanțĭ și iubitorĭ de scandale n'au venitŭ din tóte părțile numai ca sĕ apere canónele sinodului tridentimŭ de profanare. Décă nu ne-o spuneau foile feudale pe față, apoi chiarŭ composițiunea maiorității actuale din elemente translaitane și croatice ne arŭ fi pututŭ arăta, că ea nu țintesce numai la respingerea acestei legĭ, ci chiaru la resturnarea sistemului actualŭ ungurescŭ, care este împelițatŭ în Tisza. Acéstă partidă nu dispare cu ḑiua de astăḑĭ, ci ea abia s'a stabilitŭ și cele ce se petrecu împrejurulŭ nostru, la noi și în Croația, nu arată, că ea arŭ avé puține șanse.“

„De acéstă partidă, care nu-'șĭ alege mijlócele, și care se servesce fără scrupule de ferberile sociale de carĭ este plină Ungaria, ca și de voturile străine, Ungaria caută sĕ țînă sémă, și cu câtŭ nu voiescŭ sĕ-i recunóscă esistința ei, cu atâtŭ mai rĕu pentru țéră. De cumva d. Tisza, în locŭ de a combate pe acestŭ adversarŭ preferă a închide ochii dinaintea lui, acésta firesce nu va împedeca de a mai âmblá móra constituțională, dér ḑiua județului vine de sigurŭ. Amŭ vĕḑutu de multe orĭ situațiunĭ ca acestea în istoria nóstră.cea scurtă parlamentară. Ori în cătrău ne uitămŭ, vedemŭ mormintele politice ale bărbațilorŭ, carĭ n'au înțĕlesŭ, cândŭ le-a trecutŭ timpulu și apoi plătiră

scurtele ḑile ale vieții loră cu o apunere rușinósă. Astaḑĭ Tisza demițêndu-se în luptă mai póte încă sperá la succesŭ. Décă va mai puté sĕ-o facă și peste unŭ anŭ, este mare întrebare, căcĭ fiecare ḑi róde din poporalitatea sa și-i subminéza autoritatea și întăresce pe adversarii sĕi.“

Fórte caracteristicŭ este unŭ articulŭ alŭ ḑiarului maghiarŭ opozițională „P e s t i N a p l ó“, ce a apărutŭ în ajunulŭ bătăliei a doua din c a m e r a m a g n a ț i l o r ŭ. „Magnații nu l'au cunoscutŭ încă pe d. Tisza — ḑice „P. Napló“ — acum vĕḑŭ ce omŭ necrutătorŭ, prefăcutŭ și violentŭ este elŭ. Spre a înfrânge puterea magnațiloru se folosesce de tóte mijlócele, ce le-a practicatŭ până acum față de adunarea deputațiloru. Tisza nu-i créstă pe magnați, cum nu créstă oposițiunea din cameră; elŭ nu pactéza cu nimenea*), nu cruță pe nimenĭ nicĭ în convicțiunea nicĭ în persóna sa, ci pune totdéuna în cumpĕna dreptății puterea guvernului. Tisza voiesce sĕ fie numai dictatorŭ și nu póte fi altceva. Magnații însĕ nu potŭ fi sclavĭ. De aicĭ vine conflictulŭ. Magnații arŭ fi póte aplecațĭ a încheia unŭ compromisŭ în afacerea căsătoriilorŭ mixte, dér guvernulŭ nu voiesce, elŭ voiesce sĕ învingă. Elŭ arde de sete după mai multă putere și deórece a trântitŭ până acum pe toțĭ contrarii, voiesce sĕ trântésca acum și pe magnațĭ. Guvernulŭ vrea sĕ triumfeze asupra camerei magnațilorŭ ca mai apoi sĕ-o reformeze. Marele tacticŭ însĕ s'a greșitŭ în calculația lui acumŭ, ca și în Decembre a. tr. Elŭ nu credea atuncĭ, că va remané în minoritate. elŭ credea că votulŭ din Decembre a fostŭ numai o întêmplare, o surprindere, pre cândŭ era numai espresiunea antipatiei, care se estinde dela colibele poporului sĕracŭ, contribuabilŭ, până la palaturile strălucite ale celorŭ marĭ. Și érășĭ s'a înșelatŭ d. Tisza. Antipatia generală a împinsŭ pe magnațĭ, carĭ nu sunt slugile guvernului și nu voiescŭ sĕ fie, în tabĕra oposițiunală. Cum o se mai guverneze acestŭ ministeriu, în mânia intregului clerŭ, a parții celei mai marĭ a aristocrației, a celorŭ duóe oposițiunĭ din cameră și în mânia p o p o r u l u i c e d e m o n s t r é z ă î n c o n t r a l u i? Cum póte fi acésta cu putință într'unŭ statŭ constituțiunalŭ? De, scimŭ cum: cu **absolutismulŭ constituțiunalŭ.** Prefecțĭ în camera magnațilorŭ, prefecțĭ în comitate (județe), funcționarĭ icĭ, funcționarĭ dincolo, interese icĭ, interese dincolo, presiune icĭ, presiune dincolo și lucrulŭ merge minunatŭ. Care va se ḑică: a mersŭ păn'acum dér n u m a i m e r g e. A fostŭ de ajunsŭ. Orĭ va cadé guvernulŭ acum orĭ mai târziu. Décă va și învinge acum, se va întâlní cu aceia pe carĭ i-a învinsŭ, eara'și, la Philippi.“

Ei bine, guvernulŭ a fostŭ învinsŭ și la a duóa votare ear limbagiulŭ organelorŭ d-lui Tisza dovedesce, că planulŭ lui este intradeverŭ de a nimicí puterea magnațilorŭ. „Nemzet“ din Pesta, declară cu-o cutezanță rĕu prefăcută, că guvernulŭ remâne pe lângă părerile lui de mai inainte și că n'are causă nicĭ elŭ nicĭ liberalismulŭ unguréscŭ de a priví desastrulŭ ca definitivŭ și ireparabilŭ.

Vomŭ vedé ce va mai fi. Deocumdată sunt fórte importante pentru noi declarațiile lui „P. Napló“ si mai alesŭ acele pasage, unde vorbesce de violența cabinetului Tisza și de „absolutismulŭ constituțiunalŭ“ ce l'a întrodusŭ. Se înțelege de sine, că d. br. Ivor Kaas, cândŭ a scrisŭ acelŭ articulŭ din „P. Napló“, nu s'a gânditŭ la noi Românii și la celelalte naționalități, căcĭ cu privire la ele nu nutresce sentimente mai bune și nu este mai crutătorŭ decâtŭ d. Tisza, dér décă lucrurile au ajunsŭ așa departe ca însușĭ Maghiarii sĕ se plângă de violență și de absolutismulŭ constituțiunalŭ ce sĕ ḑicemŭ noi, carĭ suntemŭ intr'unŭ felŭ prigonițĭ de către tóte partidele maghiare? Recomandămŭ celorŭ ce âmblă cu „frațietatea“ în proțapŭ se cetéscă numerulŭ dela 11 Ianuariu alŭ lui „Pesti Napló“.

Resultatulŭ votării a fost: 191 voturĭ cu da și 200 cu ba. Pentru proiectŭ au votatŭ 53 de prefecțĭ. Aŭ luatŭ parte 9 austriacĭ intre carĭ șépte au votatŭ cu oposițiunea și adecă prinții Liechtenstein, Schwarzenberg, duoi Windischgraetz, conții Althann, Schafgotsche, duoi Lamberg și bar. Walterskirchen. Se înțelege că prelații au votatŭ toțĭ cu ba. Intre aceștia a fostŭ și Metropolitulŭ Vancea cu episcopii Pavelŭ și Dr. Mihali.

*) Nicĭ cu cei dela „Viitorul“? Red.

Cronica evenemintelorŭ politice.

Magnații după strălucita lorŭ victoriă asupra dlui Tisza au ținutŭ mai multe a d u n ă r ĭ în P e s t a, în carĭ au decisŭ sĕ continue agitațiunea cu tótă energia. Episcopatulŭ însĕ se crede că nu va mai luá parte la agitațiunile politice în contra ministeriului. Și o parte mai însemnată din aristocrația cea mai betrână, sĕ nu fi participatŭ la aceste adunarĭ.

De astădată c a m e r a u n g a r ă sĕ apucă de desbaterea generală asupra b u d g e t u l u i cu celŭ mai mare îndiferentismŭ. Deputații, câțĭ erau de față sĕ ocupau mai cu sémă cu afacerea din camera magnațilorŭ. Pe referentulŭ Hegedüs, astăḑĭ mai că nu-'lŭ bagă nimenĭ în sémă. Cam pe la 10 óre intră Tisza în sală. Mamelucii sĕi îlŭ salutară cu strîgăte de éljenurĭ sgomotóse, partida stângă estremă îlŭ primí cu șuerăturĭ și fluerăturĭ. După ce termină referentulŭ Hegedüs, anunță președintele, că notariulŭ camerei magnațilorŭ a venitŭ cu n u n ț i u l ŭ. Contele Bela Cziraky dupa obiceiulŭ vechiu sĕ postéză dinaintea estradei presidiale. În momentulŭ acesta rĕsună din stânga estremă vivate sgomotóse, antisemiții și radicalii aplaudéza cumplitŭ și deputatulŭ Szalay strigă: „Veḑĭ acesta nu-i jidovŭ!“ După ce s'a mai așeḑatŭ furtuna, anunță contele Cziraky, că camera magnațilorŭ nicĭ de astădată n'a primitŭ proiectulŭ pentru căsătoria dintre creștinĭ și jidovĭ. Kossuthianii primescŭ acéstă scire cu éljenurĭ furtunóse repețite.

Foile din Pesta se ocupă tóte cu cestiunea concursului ce l'au datŭ oposițiunei din camera magnațilorŭ a r i s t o c r a ț i i d i n A u s t r i a, carĭ au după legile vechĭ indigenatulŭ ungarŭ. „Drépta camerei a primitŭ votulŭ prințului Liechtenstein și Windischgrätz cu éljen-uri sgomotóse. Cine ar fi creḑutŭ, că unŭ Windischgrätz va fi vreodată distinsŭ în Ungaria cu strîgărĭ de éljen? Așa întrébă una din foile marĭ din Pesta consternată asupra faptului. „P. Lloyd“ face socotéla, că la succesulŭ oposițiunei, care a învinsŭ cu 9 voturĭ, au contribuitŭ mai vêrtosŭ cei șépte aristocrațĭ austriacĭ și cei trei Croațĭ, carĭ au luatŭ parte la votare. Și încă Austriacii pe lângă acésta nu au nicĭ măcarŭ posesiunĭ in Ungaria, nu plătescŭ dare și nu se sêmtŭ ca fii ai Ungariei. Ce-o se fie — întrébă „Egyetértés“ — décă intr'o cestiune controversată economică (de esemplu la reinoirea pactului dualistŭ financiarŭ) dintre Austria și Ungaria, Schwarzenberg, Liechtenstein, Starhemberg ar votá ântâiu în senatulŭ Austriei în favórea Austriei și apoi ar merge la Pesta, spre a votá acolo din nou in favórea Austriei?

„Pester Lloyd“ debutéză cu scirea, că presidiulŭ camerei magnațilorŭ unguresci a primitŭ, cu câteva óre mai înainte de a votá asupra proiectului de lege relativŭ la căsătoriile micste, din Viena din partea „partidei naționale liberale“, apoi dela „reuniunea catolică“ și dela „a n t i s e m i ț i i Vienei“ telegrame de salutare și felicitare. Numitulŭ ḑiuarŭ speră, că acele trei telegrame vorŭ fi date publicității întru totŭ cuprinsulŭ lorŭ, deórece au unŭ caracterŭ încâtva oficialŭ.

Scenele, ce le provócă oposițiunea in d i e t a C r o a ț i e i devinŭ din ce in ce mai turbulente ceea ce ne dovedesce numai, că iritațiunea între Croațĭ cresce mereu. Dieta a primitŭ proiectulŭ de i n d e m n i t a t e ce i l'a presentatŭ guvernulŭ dér între nisce discusiunĭ de totŭ înfocate. In ședința dela 11 Ianuariu st. n. după ce a vorbitŭ din oposiția P a v l o v i c ĭ, care a împutatŭ guvernului, că este sluga plecată a d-lui Tisza și că are funcțiunarĭ, carĭ sunt bunĭ numai de a păzí porcii (Kamenar, intrerumpêndu'lŭ: Nicĭ pentru asta nu sunt bunŭ!) — s'a redicatŭ Dr. S t a r c e v i c ĭ și a începutŭ se cetéscă o scrisóre, ce i-a tramis'o unŭ advocatŭ maghiarŭ cu ocasiunea eschiderei lui din dietă, in care se ḑice: Intr'o țéră, unde h o ț i i, î n ș e l a t o r i i, t r â d ă t o r i i d e p a t r i ă ș i b a n d i ț i i r e d i c ă ș e f u l u i l o r ŭ D e á k m o n u m e n t e, aflu de unŭ lucrŭ fórte naturalŭ, că membrii cinștițĭ din oposițiune sunt osênd̦ițĭ décă numescŭ pe membrii maiorității cu numele lorŭ adeveratŭ, meritatŭ“. — P r e ș e d i n t e l e; Acésta nu se ține de obiectŭ. — S t a r c e v i c ĭ: Dér 'mi-a scris'o unŭ Maghiarŭ. — Președintele nu-'lŭ iértă sĕ cetéscă mai departe. Dupa ăceea vorbesce asupra indemnității și voiesce se cetéscă érașĭ unŭ pasagiŭ dintr'o broșură. Președintele voiesce se'lŭ împiedece, partisanii lui strigă: lasă'lŭ sĕ cetéscă; președintele se opune, se nasce unŭ tumultŭ mare și în cele din urmă Starcevicĭ ḑice: „Décă vĕ este rușine de opurile vóstre atuncĭ în hatîrulŭ președintelui nu voiŭ cetí mai departe.“ După acésta atacă pe comitele Peiacevicĭ și pe baronulŭ Zivcovicĭ. Către celŭ din urmă ḑice: „Ațĭ gonitŭ deregătoriĭ comunalĭ de omeniă și ațĭ protegiatŭ pe hoții și pe defraudanții. Sunteṭĭ nisce ómenĭ fără ḑe lege. Mĕ rogŭ la Dumneḑeŭ sĕ dé unŭ cutremurŭ ca se îngrópe maioritatea sub acéstă zidire și atuncĭ nŭ ne pasă putemŭ perí și noi.“ Despre Miskatovicĭ ḑice că nu merită ca se-i între in casă unŭ omŭ de omeniă „și voi l'ațĭ alesŭ în delegațiune ca sĕ ajungă la masă la împeratulŭ. Acestŭ popă lăpĕdatŭ catolicŭ a înșelatŭ pe Dumneḑeŭ ca se pótă înșela și mai bine națiunea (Reprobarĭ). În sfêrșitŭ atacă pe Voncina. Acesta, ḑice, a declaratŭ la 1861 că politica Maghiarilorŭ e numai o politică de jafŭ, ear acum se află sub egida maghiară în fruntea instrucțiunei nóstre, pe semne ca sĕ învețe pe copiii nostri cum trebue se jăfuiéscă. — Cândŭ a eșitŭ din sala dietei Starcevicĭ a fostŭ primitŭ cu zivio de-o mare mulțime, care îlŭ aștepta și care l'a condusŭ până la locuința s'a.

Protestele Românilorŭ din Carașŭ-Severinŭ.

Lugoșŭ 6 Ianuariu st. n. 1884.

Onorate D-le Redactorŭ! După cum Vi s'a relatatŭ la têmpulŭ sĕu cu ocasiunea restaurațiunei (alegerilorŭ municipale) în comitatulŭ nostru Carașŭ-Severinŭ, d-lŭ Comite supremŭ Carolŭ Tabajdy față de alegerea vice-comitelui s'a purtatŭ așa, că n'a lăsatŭ nimicŭ neîntrebuințatŭ pentru ca sĕ obóre pe dlŭ L. Simonescu. Totŭ deodată însĕ Vi s'a notificatŭ și aceea, că bravii bărbațĭ din partida națională română s'au luptatŭ așa, încâtŭ arŭ puté serví de modelŭ tuturorŭ acelora, carĭ au onorulu și fericirea de a fi anteluptătorii și aperătorii drepturilorŭ poporului românŭ și carĭ stau față cu șovinismulu dușmanilorŭ noștri neîmpăcațĭ totŭ așa de nedumeritŭ, cum e aicĭ la noi. Ast-felŭ vĕḑêndŭ ei ilegalitățile ce le comite comitele supremŭ (prefectulŭ), ca sĕ reiésă cu mameluculŭ seu Jakabffy, bărbații nostri, acei bărbațĭ, despre carĭ a ḑîsŭ poetulŭ nostru profetŭ: „bărbațĭ în graiŭ și'n faptă cu spîritŭ de eroi“ aŭ protestatŭ în fața congregațiunei și a lui Dumneḑeu, carele vede tóte, în contra ingerinței ilegale a d-lui comite supremŭ și în contra unei alegerĭ atâtŭ de influințate, éră, cândŭ șovinismulŭ lui a mersŭ până acolo, că din propria auctoritate a scurtatŭ drepturile membrilorŭ adunărei municipale de a face propunerĭ și a delibera asupra loru, — partida română a părăsitŭ sala congregațională ne mai voindŭ a sta în fața unei asemenea nedreptățĭ strigătóre la ceriŭ și în fața unei astfeliŭ de incălcărĭ a drepturilorŭ cetățănescĭ.

Venindu-mi acuma la mână protestulŭ făcutŭ și înaintatŭ locurilorŭ competente de d-lu advocatŭ C o r i o l a n ŭ B r e d i c e a n ŭ în numele partidei române în contra alegerei de vice-comite cum și în contra modului, cum s'a cedatŭ comitelui supremŭ din partea maiorităţiĭ servile dreptulŭ de a denumí pe vice-notariĭ comitătensĭ și pe adjuncții (ajutoriĭ) pretorialĭ, viu cu-o deosebită plăcere sĕ Vĕ împărtășescŭ motivele, pe cari partida română îșĭ baséză protestulŭ, și carĭ sunt ătâtu de puternice și atâtŭ de convingĕtóre de nedreptatea făcută încâtŭ décă nu amŭ traí într'unŭ statŭ pseudo-constituționalŭ fără îndoiéla dreptate ni s'ar face.

Din capulŭ locului însĕ la dreptate nu ne așteptămŭ. Décă totușĭ s'a făcutŭ protestŭ causa e, că amŭ voitŭ sĕ arătămŭ și acelora, carĭ ne facŭ nedreptatea, că o vedemŭ și avemŭ curagiulŭ a li-o împuta și a-i demasca mai vêr-

tosŭ înaintea lumei, care pe acéstă cale va cunósce sórtea tristă a unui poporŭ pacĭnicŭ și doritorŭ numai de drepturile omului și ale cetațanului și carele tocmai pentru aceea nu merită astfelŭ de tractare vitregă. Vĕ alăturŭ dér aicĭ:

1. Protestulŭ contra alegerei vice-comitelui în întregu cuprinsulŭ sĕu.

2. Protestulŭ contra predărei dreptului de denumirea adjuncțilorŭ pretorialĭ în întregŭ cuprinsulŭ seŭ.

Cu tótă stima
I. Sonea.

I.

Ilustre Domnule Comite supremŭ ca președinte alŭ congregațiunei comitatense!

In congregațiunea comitatensă (adunarea municipală) ținută în 20—21 Dec. 1883. terminându-se alegerea de vice-comite amŭ făcutŭ propunerea: „ca pentru cercetarea abusurilorŭ comise la acéstă alegere a influințărilorŭ și călcărilorŭ de lege etc. sĕ se céră din partea congregațiunei dela Inaltulŭ Ministeriu o cercetare strictă, inaintea căreia vomŭ presenta datele autentice, éră până la încheiarea ei congregațiunea sĕ nu priméscă jurămêntulŭ dela d-lŭ Jakabfy.

Acéstă propunere, deși a fostŭ susținută de maioritatea congregațiunei și deșĭ s'a cerutŭ votare — nu s'a admisŭ din partea d-lui Comite supremŭ nicĭ la pertractare nicĭ la votare; — ci în puterea propriă D. Comite supremŭ a luatŭ jurămêntulŭ dela d-lŭ Jakabfy și pre unii ne-a silitŭ estmodŭ a părăsi sala congregațiunei nevoindŭ a ne supune unei ilegalitățĭ atâtŭ de flagrante.

In contra acestui faptŭ alŭ dlui Comite supremŭ și în contra alegerei de vice-comite am insinuatŭ

Recursŭ și Protestŭ

ce le motivezŭ precum urméză:

1. Dreptulŭ membrilorŭ congregațiunei de a face propunerĭ e basatŭ în lege, ér' regulamentulŭ dispune apriatŭ că asupra intrebarei ca *sĕ se admită séu nu la pertractare* o propunere făcută în decursulŭ deliberărei unei cause, are dreptŭ numai însăși congregațiunea a decide.

D-lui comite supremŭ póte nu-i place legea și regulamentele congregațiunei, și crede, că *voința sa póte trece peste acelea*. Potŭ fi ómenĭ demoralisațĭ politicesce și têmpițĭ în sêmțulŭ lorŭ constituțiunalŭ, carĭ nu dau altă valóre dreptuluĭ lorŭ constițiunalŭ decâtŭ a face cu elŭ numai pe voia Dlui comite supremŭ. Cu consciința acestora se întêlnescŭ și cugetele Dlui Comite supremŭ, éră eu și cei d'unŭ cugetŭ cu mine scimŭ, pentru ce avemŭ legĭ și regulamente și nu vomŭ lăsa fără protestŭ nicĭ o călcare de lege, nicĭ odată și nicĭ chiarŭ din partea d-lui comite supremŭ.

Causa, asupra căreia avea sĕ delibereze congregațiunea a fostŭ alegerea vice-comitelui. Modalitatea deliberării a fostŭ „votisare". La alegere și votare s'a ḑisŭ, că s'au întêmplatŭ incorectitățĭ, ilegalitățĭ, că votanții au fostŭ înfluințațĭ, că li s'a pusŭ în vedere perderea oficielorŭ séu avantage materiale, ér' publicitatea votărei a fostŭ paralisată, ba chiarŭ esclusă etc. decĭ din causa de sub deliberare s'a născutŭ propunerea făcută; dreptŭ aceea Dlŭ Comite supremŭ nicĭ că avea dreptŭ a dispune, ca sĕ nu fie discutată, — căcĭ eu nicĭ nu am adresatŭ către D-sa acea propunere, ci către onorata congregațiune, și D-sa nu a avutŭ dreptulŭ a se gera de mai mare decâtŭ însă-șĭ congregațiunea într'o causă, ce nicĭ că-lŭ privia.

In congregațiune nimeni nu a vorbitŭ în contra propunerei mele și sum siguru, că nicĭ nu va vorbi, căcĭ față de lucrurĭ notorice și celŭ mai împetritŭ sĕ rușinéză a'șĭ redica capulŭ.

Eu am avutŭ de scopŭ a descoperi plângerile fiecăruia din cei ce au fostŭ influințațĭ, amenințațĭ, cumpĕrațĭ etc. în fața congregațiunei, căcĭ dela o astfelŭ de mascare așteptŭ mai grabnică și mai radicală sanare, decâtŭ dela investigațiuni și deciderĭ din acte carĭ nu daŭ nici odată acea garanțiă, care o asecură în modŭ nedisputabilŭ tractarea publica."

Celŭ ce nu are de ce se teme, stea pieptŭ la pieptŭ si față în față, căci altcum — vomŭ crede, că celŭ ce comite ilegalitate voiesce a evita descoperirea pĕcatelorŭ sale.

Noi nu credemŭ, că — congregațiunea comitatensă chiarŭ și în contra voinței d-lui comite supremŭ arŭ fi în stare a se subtrage dela pertractarea publică, căcĭ nu putemŭ admite, ca ea sĕ fi decăḑutŭ în modŭ atâtŭ de dejositorŭ. Terorismulŭ domnesce, dér sêmțulŭ moralŭ îlŭ aflămŭ la mulțĭ încă neparalisatŭ.

Cercŭ decĭ a recura la înaltulŭ ministeriu fără ca după cum susțînŭ membriĭ majoritățiĭ feispănescĭ*) sĕ amŭ prospecte de resultatŭ, dér' legea positivă și dispositiunile regulamentului fiindŭ călcate eŭ nu voiescŭ a despera de causa acésta dréptă.

Vĕ rogŭ decĭ Ilustre Domnule comite supremŭ a inaintá acestŭ recursŭ și protestŭ Inaltului Ministeriu de interne, căruia i — asternŭ cu totŭ respectulŭ rugarea, cá sĕ caseze dispositiunea ilegală a d-lui comite supremŭ, prin care n'a admisŭ la discusiune propunerea amintită și sĕ-lŭ îndrumeze a-o pune la ordinea ḑilei în proxima ședința congregațională.

II.

Ilustre Domnule! In congregațiunea comitatensă a comitatului Carașŭ-Severinŭ ținută în 20 și 21 Decembre 1883 s'a adusŭ prin maioritate de voturĭ acelŭ conclusŭ, ca: vice-notarii și adjuncții pretorialĭ sĕ fie denumițĭ prin comitele supremŭ pre acea basă, că congregațiunea cede comitelui supremŭ dreptulŭ sĕu de a alege pe aceștĭ amploiațĭ.

În contra acestui conclusŭ amŭ insinuatŭ

Recursŭ

si acesta-lŭ motivezŭ precum urméza:

1. Dreptulŭ de alegere este unŭ dreptŭ cetățanescŭ inalienabilŭ.

2. Dreprulŭ de alegere se póte esercià numai în persónă, dér nu prin altulŭ.

3. Nimenĭ nu póte esercia dreptulŭ astfelŭ, ca sĕ eludeze eserciarea totŭ a acelui dreptŭ alu altui alegĕtoru, séu sĕ dispună și de dreptulu altuia.

4. Legea positivă prescrie alegerea tuturorŭ amploiațilorŭ comitatensĭ, între aceștia și a vice-notarilorŭ și á adjuncțiloru pretoriali; dreptŭ aceea aceștia trebue sĕ fie aleșĭ prin congregațiune, éră nicĭ-decumŭ prin comitele supremŭ, orĭ sĕ învoiesce la acésta maioritatea orĭ nu.

5. Décă maioritatea crede, că póte depune acestŭ dreptŭ constituționalŭ cardinalŭ la piciórele comitelui supremŭ, nu póte însĕ dispune de dreptulŭ de alegere alu minorității.

Credŭ, că aceste motive sunt pré multe pentru celŭ-ce scie legea și voiesce a-o susține, éră pentru celŭ ce voiesce a stórce încredere chiarŭ cu călcarea legii — pentru acela sânta scriptură încă nu-i convingĕtóre.

Celŭ ce face legĭ și celŭ ce cere, ca sĕ se respecteze legile trebue, singurŭ sĕ susțînă cu tăria neclătită vigórea legii, căcĭ poporulŭ dedându-se a vedé călcare de lege tocmai dela mânțînĕtorii ei — pășesce pre terenulŭ nerespectării legilorŭ sub o conducere puternică, dela carea a-lŭ opri e pré greu și ale cărei urmărĭ desastróse sunt necvitabile și ușorŭ de prevĕḑutŭ.

Vĕ rogŭ ilustre Domnule a înainta acestŭ recursŭ la înaltulŭ Ministeriu de interne, la care-mi asternŭ cu totŭ respectulŭ rugarea, ca sĕ caseze suscitatulŭ conclusŭ alŭ representanței comitatense, precumŭ și denumirile făcute de Ilustritatea S'a d-lŭ comite supremŭ și sĕ îndrumeze pre Ilustritatea S'a d-lu comite supremŭ alŭ comitatului Carașŭ-Severinŭ, ca sĕ convóce congregațiunea (adunarea) comitatensă pentru alegerea vice-notarilorŭ și a adjuncțiloru pretoriali

Lugoșŭ în 3 Ianuariu 1884,

Cu respectulŭ cuvenitŭ:
Coriolanŭ Brediceanu,
din Lugoșŭ, membru alŭ cogregațiunei comitatense în numele sĕu și alŭ partidei.

---

*) „Föispán" ḑicŭ Ungurii la comitele supremŭ (prefectulŭ) unui comitatŭ (județŭ).

Din comitatulŭ Murĕșŭ-Turda.

Reginulŭ săsescŭ 29 Decembre 1883.

(Presente de crăciunŭ și anulŭ noŭ.) Românilorŭ din Transilvania și Ungaria li-se pregătise de către domnii ḑilei presentele de crăciunŭ și anulŭ nou înainte, prin carĭ li s'a doveditŭ încă odată, că dela frațietatea și simțiulŭ de dreptate alŭ Maghiarilorŭ nu au ce așteptá, ci sunt ca totdéuna avisați la puterile proprie și la conlucrarea solidară pre cărările, ce încă le stau deschise și nu sunt baricadate de străini. — Inse, durere, D-le Redactoru, căci mulțĭ dintre noi nu sunt pĕtrunșĭ încă nici în presente de adevĕrata stare a lucrurilorŭ din acéstă patriă nefericită, nu vĕdŭ cursele, ce ni-se întindŭ în tóte potecele de către inimicŭ, și cândŭ e vorba a le delătura cu puterĭ unite, sŭnt rarĭ cei ce se apropie de dênsele, și atunci cândŭ e la faptă, atuncĭ durere se vĕdŭ abandonațĭ de cei ce moralminte sunt deobligațĭ la conlucrare; interesele personale mijlocitŭ séu nemijlocitŭ sunt totdéuna în lucru, așa încâtŭ lipsa de solidaritate ne causéză cele mai multe rele în afacerile de interesŭ comunŭ naționalŭ.

Presentele pregătite cu ocasiunea alegerilorŭ funcționarilorŭ din ḑîlele trecute sunt cu atâtŭ mai nemulțumitóre, cu câtŭ la pregătirea lorŭ în multe locurĭ au conlucratŭ chiarŭ și ómeni de ai nostri. Raporturile le cetirămŭ și în on. ḑiarŭ, ce redigeți, afară dóră de acela din comitatulŭ nostru Murĕșŭ-Turda de unde vĕdŭ, că până aḑi din pénă românéscă nu aveți nici o informațiune, ci numai ce ați pututŭ culege din ḑiarele străine. Așŭ fi doritŭ, ca împărtașirile mele se vĕ pótă procura o bucuriă însĕ nu o bucuriă deșértă ca aceea a noului ḑiarŭ „Viitoriulŭ" — care pre lângă tóte cele petrecute mai are speranța în simțulŭ de dreptate alŭ Maghiarilorŭ — ca și cândŭ nu arŭ fi auḑitŭ, cum ne-au consolatŭ prefecții mai în tóte comitatele că opiniunea publică maghiară nu concede, ca sĕ fie Români în oficii — dér ar fi trebuitŭ sĕ se întêmple mai înainte marĭ schimbărĭ, ca sĕ se pótă realisa acea dorință a mea.

Comitatulŭ Murĕșŭ-Turda nu e chiarŭ sĕcuiescŭ, precum credŭ mulțĭ, căcĭ întrînsulŭ locuimŭ o massă compactă de 55 mii Români pre lânga 65 mii Sĕcui și alte conglomerațiunĭ și încă în partea din susŭ Turda, în jurulŭ Reginului, Românii sunt în maioritate. Cu tóte acestea în consiliulŭ municipalŭ, ca preste totŭ, suntemŭ și noi numai vre-o 28—30 de insĭ și și dintre cestia 6 notarĭ cercualĭ și unŭ primarŭ, carĭ sunt supușĭ comandei pretorelui și a câte unui Arménŭ avutŭ, precum primarulŭ din Toplița română — carĭ domni sciindŭ, că nu-sŭ apți a âmbla pe piciórele proprie arŭ face fórte bine pentru venitorŭ așĭ căuta de afacerile lorŭ și a se retrage cu totului totŭ dela astfeliŭ de oficii, pentru-că de-o parte, și strică șieșĭ, éra de altă parte compromitŭ onórea națională, neputêndŭ fi solidarĭ cu ceilalțĭ confrațĭ; decĭ au datorința a conlucra sĕ fie aleșĭ preste totŭ pre unde nu avemŭ alțĭ inteligențĭ, preoții, carĭ sunt mai liberĭ și mai îndependențĭ în afacerile vieții municipale, deórece ori câtŭ de grosolanŭ ar puté fi unŭ comite ori pretorŭ, nu are atâta îndrăsnélă a ḑîce ca unui notarŭ, că de vei lucra în contra-mi îțĭ voiu suci gâtulŭ, precum facŭ cu notarii și alții, ce suntŭ în oficiu și prin acésta vomŭ puté desvoltá mai multă solidaritate în viéța municipală, Acésta la adresa confrațĭlorŭ notarĭ et tutti quanti carĭ încă traiescŭ din sudórea poporului atâtŭ de maltractatŭ.

Fiindŭ dér noi în minoritate ne-amŭ constituitŭ în conferință, și apoi amŭ încercatŭ atâtŭ la partida dela putere, câtŭ și la aceea, ce se batjocuresce „liberală", ca sĕ mulțuméscă și pretensiunile nóstre, ba amŭ trimisŭ și la comitele o deputațiune în persónele D-lui adv. Barbu și protop. Siagău, însĕ ni s'a spusŭ francŭ, că nu ne vorŭ da nimicŭ, ce ceremŭ noi, fără ce vorŭ dînsii — și așa domnii ḑîlei, după ce partida, ce se numesce liberală fiindŭ în minoritate și nemulțumită cu procederea, protestândŭ, s'a depărtatŭ din sală — au alesŭ toțĭ amploiații cu aclamațiune, între carĭ de fiscalŭ (advocatŭ alŭ județiului) pe unŭ Românŭ D-lŭ Matheiu Popŭ Grideanulŭ, jude la curtea de apelu în pensiune și advocatŭ, póte avêndŭ lipsă de D-sa ca bărbatŭ cu pracsă estinsă, iér afară de D-sa nicĭ unŭ sufletelŭ. Contra alegerei acesteia partida amintită a datŭ apelațiune subscrisă în parte și de noi, a careia resultatŭ va fi cum vorŭ voi domnii, dér nu în sensulŭ legei. Totŭ cu acéstă ocasiune amintescŭ, că: primindŭ și eu chiaru acum numĕrulŭ de proba din „Viitoriul" cu credeulŭ sĕu politicŭ, după părerea mea, trebue sĕ mărturisescŭ, că luândŭ în matură considerare singurŭ numai batjocurile comise cu națiunea nóstră la alegerile acestea, deșértă e credința consorțiului editore și redactorelui Rozescu, pre câmpulŭ literaturei și ḑiaristicei române necunoscutŭ. Sĕ fimŭ decĭ cu priveghere și apoi cu Dumneḑeu înainte.

Vomŭ vedé, ce va aduce anulŭ Domnului 1884, care dorescŭ sĕ fie fericitŭ pentru totŭ natulŭ românŭ.

B—u.

Făgărașŭ în Ianuariu 1884.

Stimate Domnule! Cu acéstă ocasiune îmĭ permitŭ a vĕ face cunoscutŭ următórele de pe la Făgărașŭ, carĭ merită a le dá puținŭ locŭ în colónele prețuitului ḑiarŭ, ce redigețĭ.

Mare desbinare s'a escatŭ între partida prefectuluĭ, și fostulŭ procurorŭ comitatensŭ Iuliu Benedek dela alegerile funcționarilorŭ din 19 Decembre an. trecutŭ, pentru-că prefectulŭ cu partida sa, nu au luatŭ în considerare concursulŭ celui din urmă la postulŭ de vice-comite.

Din acestŭ incidentŭ Iuliu Benedek a inceputŭ a ataca pe prefectu în ḑiarulŭ „Pesti Napló" din ultimele ḑîle ale lunei lui Decembre a. t. că cu ocasiunea alegerii funcționarilorŭ în jude-

tulŭ Făgăraşului, prefectulŭ n'a fostŭ destulŭ de atentŭ la candidare, faţă de elementulŭ maghiarŭ.

In urma acestorŭ învinuirĭ publice, în ḑiua din 6 Ianuariu a. c. au fostŭ suprinşĭ Făgărăşenii c'unŭ Apelŭ lipitŭ pe tóte colţurile stradelorŭ, unde unŭ comitetŭ provócă pe Făgărăşenĭ în limba maghiară, germană, şi română a participa câtŭ mai mulţi la conductulŭ de facle, ce se va arangiá în 6 Ianuariu a. c. la 6 óre séra în onórea actualului prefectŭ Michaele Horvath, „spre a-i esprimá recunoscintiă, şi încredere pentru conducerea patriotică, legală, şi plină de tactŭ a comitatului, şi cu deosebire la alegerile din urmă a funcţionarilorŭ administrativĭ.“

La consultarea înscenării conductului de facle au participatŭ şi advocaţii Ioanŭ Romanŭ, Ilariu Duvlea, şi primulŭ notarŭ comitatensŭ Ioanŭ Turcu, carĭ au fostŭ încheiatŭ şi pactulŭ funestŭ cu partida prefectului, privitorŭ la alegerile funcţionarilorŭ din 19 Decembre a. tr., prin care amu perdutŭ la oficiulŭ orfanalŭ duóe posturĭ cardinale, alŭ preşedintelui, şi alŭ unui asesorŭ, si la comitatŭ postulŭ de vice-notarŭ secundarŭ şi afară de acésta pactulŭ memoratŭ a avutŭ şi acelŭ obligămêntŭ fatalŭ, că pe lângă fiecare subprefectŭ românŭ sĕ fie denumitŭ, ér nu alesŭ, din partea prefectului câte unŭ adjunctŭ (ajutorŭ) de subprefectŭ maghiarŭ,*) dér nu dóră din nescai consideraţiunĭ înalte patriotice moderne, ci spre mai bună informare, şi supraveghiere!

Conformŭ dispositiunilorŭ susŭ memorate ale pactului s'au denumitŭ în 31 Decembre a. tr. în cerculŭ Branului de adjunctŭ faimosulŭ Csia Elek, în cerculŭ Şercaii Kloos Adolf, în cerculŭ Arpaşului inferióre Rusz Károly acestŭ din urmă fŭ preferitŭ faţă de unŭ juristŭ românŭ, pentru că după cum se ḑice pe cuvêntulŭ lui de onóre a promisŭ, că va lua de soţiă pe nepóta unui conducătorŭ maghiarŭ, şi în ḑiua din 1 Ianuariu a. c. cândŭ primì decretulŭ de denumire s'a şi logoditŭ, ér' contra-candidatulŭ acestuia fostulŭ notarŭ la oficiulŭ orfanalŭ Aldulea Meţianŭ, juristŭ, a căḑutŭ şi a fost aşa ḑicêndŭ degradatŭ la postulŭ de espeditorŭ la comitatŭ.

Aceste persóne sunt de altmintrelea binecunoscute înaintea publicului românŭ de pe aici şi corespundŭ pe deplinŭ missiunei ce li s'a datŭ, dér' de a face servicii spre binele publicŭ nici odată, ba póte unii dintre ei vorŭ fi o adevĕrată plagă a nefericiţilorŭ subprefecţĭ (solgăbirei).

Diverse.

(Şedinţă publică.) Vinerĭ în 6 Ianuariu st. v. se va ţiné în sala cea mare a gimnasiului românŭ de aici o şedinţă publică a „Societăţii studenţilorŭ dela scólele medii române gr. or. din Braşovŭ.“ Programulŭ este acesta: 1. „Cuvêntŭ de deschidere“ ţinutŭ de d-lŭ profesorŭ A. Bârseanŭ, conducĕtorulŭ societăţii. 2. „România-Jună“, valsŭ esecutatŭ de orchestra societăţii. 3. „Stăruinţa Românilorŭ în Dacia lui Traianŭ“, studiu istoricŭ de G. Teclu. 4. „Remasŭ bunŭ codrului“, corŭ de bărbaţĭ de F. Mendelssohn-Bartholdy. 5. „Papinianŭ şi Vespasianŭ“, dialogŭ umoristicŭ reprodusŭ de Lazarŭ Theodorŭ şi Gheorghe Bogdanŭ. 6. „Bucurii nevinovate“, corŭ de bărbaţĭ de Spohr. 7. „Suvenirĭ de Mehadia“, solo de flautŭ cu acomp. de orchestră, 8. „Din jurulŭ Lugoşului“, obiceiurĭ poporale descrise de Petru Barbŭ. 9. „Bayonna“, marşu esecutatŭ de orchestra societăţii. — Inceputulŭ precisŭ la 7 óre séra.

(Necrologŭ.) În 12 Ian. st. n. reposă în etate de 90 de anĭ în Deva baronulŭ Vasilie Nopcsa, care mai recunoscea că este de viţă română şi luă parte şi elŭ la adunarea cea mare de pe Câmpulŭ Libertăţii din anulŭ 1848. Unulŭ din cei duoi fii ai sei este astăḑĭ mareşalulŭ curţii împĕrătesei şi din posiţiunea lui cea înaltă câtŭ bine n'ar puté face pentru Românĭ, déca ar avé sentimente şi crescere românéscă, déră elŭ este perdutŭ pentru némulŭ românescŭ, după cumŭ suntŭ perdute şi alte multe familii aristocratice din Ardélŭ. Baronulŭ V. Nopcsa a fostŭ înainte de 1848 comite în comitatulŭ Huniadórei şi a jucatŭ unŭ rolŭ însemnatŭ în Ardélŭ. Elŭ era capulŭ partidei curţii faţă de oposiţiunea lui Vesselény. Dela 1848 pănă la 1859 a trăitŭ în Viena şi de atuncĭ pănă acuma în Deva. Reposatulŭ era celŭ mai frumosŭ omŭ din ḑilele sale.

(Reuniunea femeilorŭ române din Sibiiu) va arangiá în favórea fondului sĕu unŭ balŭ în 10 (22) Ianuariu a. c. în sala redutului orăşenescŭ.

(Reuniunea Pompierilorŭ voluntarĭ din Blaşiŭ) va arangiá la 19 Ianuariu st. n, a. c, în „Otelulŭ Naţionalŭ“ unŭ balŭ. Preşedintele comitetului arangiatorŭ este d. Augustinŭ Ungurŭ, secretarŭ: G. Vancea şi cassarŭ: St. Danielŭ.

(O bandă de ucigaşĭ.) Ḑilele acestea s'a sĕvêrşitŭ în Viena, într'una din cele mai âmblate strade (Mariahilferstrasse) o crimă, care a împlutŭ de grózā tótă poporaţiunea Vienei. La bancherulŭ Eisert întrară în sĕptĕmâna trecută doui indiviḑĭ, întrebându-lŭ, déca are sĕ le schimbe ruble. Bancherulŭ nicĭ nu avŭ timpu sĕ respundă, căcĭ unulŭ din indiviḑĭ îi aruncă o mână de nisipŭ în ochĭ şi-lŭ orbi. Incepêndŭ bancherulŭ sĕ strige după ajutorŭ, unulŭ din cei duoi indiviḑĭ se repeḑi asupra lui cu o sécure şi-i dete mai multe loviturĭ în capŭ. Bancherulŭ mai avŭ atâta putere, ca sĕ fugă prin uşa din dosulu prăvăliei în curte. Tâlharii se luară după elŭ. In odaia din dosulŭ prăvăliei se afla guvernanta cu doui băeţĭ ai lui Eisert. Acestora le deteră de asemenea loviturĭ cu sécurea: ĕrĕ băĕtului Rudolfŭ îi sfărâmară capulŭ, încâtŭ muri îndată. Apoi se întórseră în prăvăliă şi luândŭ banii din cassa disponibilă se depărtară, fără sĕ fiă prinşĭ. Ca sĕ spargă cassa de ferŭ, n'au avutŭ timpŭ. Eisert şi băĕtulŭ Enricŭ, carĭ fuseră duşĭ în spitalulŭ generalŭ, se află mai bine; guvernanta însĕ, o femeă de 65 de anĭ, sĕ află fórte rĕu. Poliţia desvóltă o activitate febrilă, spre a afla pe tâlharĭ. S'a şi arestatŭ unŭ individŭ suspectŭ, cu numele Iosifŭ Pongratz. Cercetările se facŭ cu cea mai mare încordare. Se bănuiesce, că la acestŭ omorŭ a luatŭ parte şi unŭ anumitŭ Hugo Schenk, care a fostŭ prinsŭ şi despre care s'a constatatŭ la cercetare, că este capulŭ unei bande de ucigaşĭ de fete şi a comisŭ în timpulŭ din urmă mai multe omorurĭ în diferite localităţĭ.

Conspectulŭ operatiunilorŭ Institutuluĭ de creditŭ şi de economiĭ „Albina“ pro Decembre 1883.

Intrate:

Numĕrariŭ	46936.98
Depunerĭ	99378.88
Cambie rĕscumpĕrate	173905.11
Împrumuturĭ hipotecare şi alte împrumuturĭ	44819.59
Interese si provisiunĭ	16111.37
Fondulŭ de pensiunĭ	378.71
Monetă vêndută	160226.03
Efecte	2198.60
Conturĭ curente	165741.34
Diverse	4825.61
fl.	714622.22

Eşite:

Depunerĭ	130977.97
Cambie escomptate	183358.75
Împrumuturĭ hipotecare şi alte împrumuturĭ	57890.96
Interese pentru depunerĭ	960.89
Contribuţiune şi competinţe	85.71
Conturĭ curente	135893.84
Salarie şi spese	2674.19
Monetă cumpĕrată	139655.98
Diverse	5493.33
Saldo în numĕrarŭ cu 31 Decembre 1883	57640.60
fl.	714622.22

Sibiiu, 31 Decembre 1883.

Visarion Romanu m. p. Directorŭ esecut. — *I. Lissai* m. p. comptabilŭ.

---

ad Nr. 497—1883. 3—3

Concursu.

Neputêndu-se conferi din lipsa de concurenti unu ajutoru de 100 fl. pe anu, pentru care se publica concursu sub Nr. 315—1883 lit. A. 11., prin acésta se escrie de nou concursu la unu ajutoru de 100 fl. pe anu, pentru tineri, cari ar' voi a se perfectioná in o maiestrie de lemnarie mai perfectiunata (facere de cruci si colonade, invelisie de case dupa sisteme moderne, sculptura in lemnu séu strugarie mai perfectionata.)

Aspirantii la acestu ajutoru au se trimita suplicele loru la comitetulu associatiunei transilvane pêna la **1-a Februarie st. n. 1884,** insoçite de urmatórele documente: a) Atestatu de botezu in originalu séu in copia legalisata. b) Atestatu despre cursurile scolare absolvate inainte de a intrá la invetiatura in un'a din specialitatile amintite de lemnaritu. Atestate de clase inferióre clasei a IV-a elementare, nu se voru luá in considerare. c) Atestatu cà se afla lucrându la vre-unu maiestru séu institutu de acésta specialitate si cu ce succesu. d) Atentatu de saracie séu de orfanu, déca concurentulu este orfanu. e) Atestatu de moralitate dela auctoritatile competente f) Adeverintia dela parinti séu tutori cà se deobliga a lasa pre fiii séu pupilii loru la invetiatura pêna se voru fi perfectionatu pe deplinu.

Intre concurenti cu cualifisatiune egal'a se voru preferí tinerii nascuti in muntii apuseni ai Transilvaniei.

Din siedinti'a comitetului associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu tînuta la Sibiiu in 22 Decembre n. 1883.

Iacobu Bologa v.-pres. — **Dr. D. P. Barcianu** secretaru.

Ad Nr. 496/1883. 3—3

Concursu.

Neintrandu la prim'a publicare nici o petitiune la cele 2 stipendii pentru studenti dela agricultura in Clusiu-Manasturu, care se intrunésca conditiunile recerute se escrie prin acést'a de nou concursu pentru **2 stipendii à 80 fl. v. a.** pe anulu scolaru pentru studenti dela scól'a de agricultura reg. ung. din Clusiu-Monasturu.

Aspirantii la aceste doue stipendii au se-si trimita suplicele loru la subsemnatulu comitetu alu associatiunei transilvane pêna la **1 Februarie st. n. 1884** insoçite de urmatórele documente: a) Carte de botezu in originalu séu in copia legalisata. b) Testimoniu despre progressulu in invetiatura in semestrulu premergĕtoru dela institutulu, in care frecuentéza. c) Testimoniu scolasticu despre studiile absolvite inainte de intrarea in institutulu de agricultura. d) Atestatu de frecuentare dela directiunea institutului, in care frecuentéza cursurile de presentu. e) Atestatu de saracie séu de orfanu, déca concurentulu e orfanu. f) Adeverintia, cà mai primesce séu nu de unde va vr'unu stipendiu.

Din siedinti'a comitetului associatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, tînuta la Sibiiu in 21 Decembre n. 1883.

Iacobu Bologa, vice-pres. — **Dr. D. P. Barcianu,** secretariu.

Nr. 180/884.

Publicaţiune!

In urma conclusului representanţei comunale din 19 Novembre 1883, aprobatŭ de congregaţiunea comitatensă în şedinţa estraordinară din 10 Decembre 1883, se aduce la cunoscinţa publică, că spre acoperirea deficitului budgetului pe anulŭ 1884 s'a stabilitŭ pentru anulŭ curentŭ unŭ aruncŭ comunalŭ de 18 percente (18%) şi sĕ va încasa pe basa §-lui 43 alŭ art. de lege XLIV din 1883.

Braşovŭ în 12 Ianuariu 1884.

1—3 **Magistratulŭ orăşenescŭ.**

---

*) Correspondenţii, carĭ ne-au relatatŭ decursulŭ alegerilorŭ nu ne-au amintitŭ nimicŭ de acéstă tristă condiţiune. Red.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşanŭ.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureşanŭ.
Tipografia: Ioanŭ Göt şi fiiŭ Henricŭ.